

Cod Ymarfer ar gyfer Defnyddio Ymchwilyr Ôl-radd i Addysgu

Cod 17: 2018 Fersiwn 01
Mewn grym o: 30 Tachwedd 2023

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

Dyddiad	Yn disodli	Disgrifiad o'r Newid
3 Tachwedd 2023.	Fersiwn 2018.	Mân ddiweddariadau.

Perchennog y Ddogfen	Cymeradwywyd gan	Dyddiad Cymeradwyo	Amllder Adolygu
Yr Ysgol Ddoethurol	Pwyllgor Rheoliadau ac Achosion Arbennig y Senedd.	3 Tachwedd 2023.	Bob tair blynedd.

Sylwer: Mewn amgylchiadau eithriadol, ac yn amodol ar gymeradwyaeth Cadeirydd Pwyllgor Rheoliadau ac Achosion Arbennig y Senedd gall cyfrifoldebau a neilltuir i Ysgolion, Penaethiaid Ysgol, Swyddogion Ysgol neu Bwyllgorau Ysgol yn y Rheoliadau hyn gael eu mabwysiadu gan y Coleg, Pennaeth y Coleg, Swyddogion y Coleg neu Bwyllgorau'r Coleg yn y drefn honno, fel y bo'n briodol.

Cod Ymarfer ar gyfer Defnyddio Ymchwilwyr Ôl-radd i Addysgu

PRIFYSGOL
BANGOR
UNIVERSITY

Mae'r Cod hwn yn amlinellu rolau a chyfrifoldebau ymchwilwyr ôl-radd a'r Brifysgol mewn perthynas ag athrawon ôl-radd.

Rhagarweiniad

1. Yn y Cod Ymarfer hwn, defnyddir y termau Cynorthwydd Addysgu ac Arddangoswr i ddisgrifio ymchwilwyr ôl-radd sy'n ymgymryd â dyletswyddau addysgu. Gall yr ysgolion ddefnyddio termau eraill os ydynt yn rhoi gwell ddisgrifiad o'r gweithgareddau penodol. Er enghraifft, gall y termau gynnwys tiwtoriaid neu diwtoriaid ôl-radd. Fodd bynnag, rhaid i unrhyw dermau ysgol-benodol gyfateb, mewn perthynas â'r cyfrifoldebau disgwylidig a'r cyfraddau talu, i Gynorthwydd Addysgu neu Arddangoswr fel y'u disgrifir yn y Cod Ymarfer hwn.
2. Dylai Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr gael cytundeb cyflogaeth os bydd eu dyletswyddau wedi'u halinio i'r disgrifiadau swydd yn Atodiad 1A ac 1B ac os bydd y penodiad am nifer lleiafswm gwarantedig o oriau; fel arall, dylent gyflawni'r gweithgareddau addysgu o dan Drefniadau Cyflogi Staff Achlysurol (System Gweithwyr Achlysurol). Gall Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr hefyd gyflawni gweithgareddau addysgu fel rhan o fodiwlau hyfforddi (Gweler paragraff 7).
3. Nid yw'r Cod hwn yn cyfeirio at Gynorthwywyr Addysgu Graddedig. Mae Cynorthwywyr Addysgu Graddedig yn aelodau o staff, wedi'u penodi o dan delerau cytundeb cyflogaeth ac maent yn cofrestru ar raglen ôl-radd fel ag y bydd y contract yn caniatáu. Diffinnir ymrwymadau addysgu, a gofynion hyfforddiant, Cynorthwywyr Addysgu Graddedig yn eu telerau cyflogaeth.
4. Mae gan y Brifysgol gyfrifoldeb fel a ganlyn:
  - Sicrhau bod ymchwilwyr ôl-radd yn cael digon o amser i gwblhau eu hastudiaethau o fewn y terfynau amser a bennwyd.
  - Sicrhau ansawdd yr addysgu, y dysgu a'r asesu a gyflwynir/a ddarperir gan ymchwilwyr ôl-radd.
  - Sicrhau bod ymchwilwyr ôl-radd yn cael digon o gyfle i ddatblygu eu portffolio o brofiad addysgu.
5. Mae'n rhaid i gyfraniad ymgeiswyr ymchwil ôl-radd at addysgu, fel Cynorthwywyr Addysgu neu Arddangoswyr, fod yn wirfoddol. Yn unig eithriad yw lle bo telerau ysgoloriaeth (neu gyfwerth - gweler paragraff 7) yn mynnu bod ymgeiswyr ymchwil ôl-radd yn addysgu neu'n nodi'n benodol na chaniateir iddynt addysgu.

Hyfforddi a chyfarwyddo

6. Mae'n rhaid i ymgeiswyr ymchwil ôl-radd gael hyfforddiant priodol (gweler paragraff 8) cyn y gallant ymgymryd â'u dyletswyddau fel Cynorthwywyr Addysgu neu Arddangoswyr. Gyda chytundeb y goruchwyliwr, y disgrifir ei swyddogaeth yn y Rheoliadau Rhaglenni Ymchwil Ôl-radd, gall ymgeiswyr ymchwil ôl-radd ymrestru ar fodiwlau a ddarperir gan y Brifysgol, y coleg neu'r ysgol sy'n rhan o gymwysterau addysgu achrededig.

7. O dan delerau ysgoloriaeth neu o dan amodau a osodir gan ysgol pan gaiff ymgeisydd ymchwil ôl-radd gynnig lle i astudio, gall fod gofyn i Gynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr gwblhau modiwlau hyfforddi y bydd eu deilliannau dysgu yn mynnu eu bod yn cyfrannu at addysgu. Nid oes disgwyl y bydd ymchwilwyr ôl-radd yn cael eu talu am unrhyw addysgu sy'n rhan o'r modiwlau hyfforddi hyn y cytunwyd arnynt ymlaen llaw.
8. Rhaid i'r aelod staff academiaidd sy'n trefnu gweithgaredd addysgu sicrhau bod Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr wedi cael yr offer priodol i gyflawni eu swyddogaeth. Ar gyfer pob gweithgaredd addysgu, rhaid rhoi'r canlynol i'r Cynorthwywyr Addysgu a'r Arddangoswyr o flaen llaw:
  - Nodau ac amcanion y gweithgaredd, ac os diffinnir hwy, y deilliannau dysgu.
  - Unrhyw ddeunydd cefndir perthnasol y disgwylir i'r myfyrwyr fod wedi ei ddarllen, gan gynnwys adnoddau sydd ar gael yn electronig.
  - Amserlenni ac asesiadau risg ar gyfer dosbarthiadau labordy neu waith maes.
  - Manylion am yr aelodau o'r staff sy'n gallu cynnig cefnogaeth ac arweiniad mewn perthynas â'r gweithgaredd addysgu.
  - Manylion am y gyfradd talu am y gweithgaredd addysgu.
9. Os yw Arddangoswyr neu Gynorthwywyr Addysgu yn rhoi adborth ar waith wedi ei asesu rhaid rhoi cyfarwyddyd digonol iddynt ymlaen llaw. Rhaid i'r trefnydd roi esboniad clir o'r dasg, meini prawf marcio a chynllun marcio, o leiaf. Rhaid i'r gwaith a asesir gael ei wirio fel y nodir yn y Rheoliadau Rhaglenni Hyfforddedig.

Talu

10. Rhaid talu ymchwilwyr ôl-radd am ymgymryd â gweithgareddau addysgu. Caiff addysgu di-dâl ei ganiatáu os yw ymgeiswyr ymchwil ôl-radd yn addysgu fel rhan o fodiwlau hyfforddi (gweler paragraff 7).
11. Mae rhai ysgoloriaethau'n cynnwys tâl am addysgu a dim ond am waith sy'n ychwanegol i'r addysgu a ddiffiniwyd fel rhan o'r ysgoloriaeth y dylai ymchwilwyr dderbyn tâl.
12. Mae'r cyfraddau tâl ar gyfer Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr ar gael o wefan y Swyddfa Gyllid. Rhaid talu Cynorthwywyr Addysgu ar y gyfradd Addysgu Tiwtorialau (sy'n cyd-fynd â Graddfa 6 yng Ngraddfeydd Cyflog y Brifysgol) a rhaid talu Arddangoswyr ar y gyfradd Dyletswyddau Arddangos (sy'n cyd-fynd â Graddfa 5 yng Ngraddfeydd Cyflog y Brifysgol).
13. Ni ellir defnyddio cyfraddau cyflog eraill oni ddiffinnir hynny'n benodol gan gytundeb contractol rhwng yr ymgeisydd ymchwil ôl-radd a'r Brifysgol ac/neu'r Noddwr.

Mathau o weithgareddau addysgu

14. Gwelir mathau o weithgareddau addysgu y gall Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr eu gwneud yn Atodiadau 1A ac 1B. Ni chaiff Arddangoswyr fynd heibio'r terfynau a osodir yn Atodiad 1. Er enghraifft, gallant gyfrannu at fodiwlau ond ni allant gyflwyno modiwl cyfan.

Penodi Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr

15. Rhaid dewis a phenodi Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr yn unol â Pholisi Cyfle Cyfartal y Brifysgol. Rhaid bod gweithdrefn deg a thryloyw ar gyfer penodi unigolion a dyrannu dyletswyddau. Rhaid i ofynion penodol y swydd yn nhermau gwybodaeth, sgiliau a hyfforddiant gael eu datgan a rhaid i ysgolion sicrhau bod gan

Gynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr y rhagofynion angenrheidiol ar gyfer y swydd.

16. Rhaid i ysgolion wneud eu trefniadau eu hunain i sicrhau bod dyletswyddau'n cael eu cynllunio a'u cytuno â goruchwyliwr yr ymgeisydd ymchwil ôl-radd ymhell ymlaen llaw ac y gellir talu unrhyw gostau sy'n gysylltiedig â'r gweithgarwch o gyllideb yr ysgol. Ni ddylid derbyn ceisiadau ôl-weithredol i dalu Cynorthwywyr Addysgu neu Arddangoswyr (e.e. cais i dalu am waith addysgu na chafodd ei gymeradwyo ymlaen llaw).

Ymrwymadau addysgu

17. Rhaid i Oruchwyliwr sicrhau nad yw ymrwymadau addysgu ymchwilydd ôl-radd unigol mor drwm fel eu bod yn bygwth rhwystro'r ymgeisydd rhag cwblhau ei astudiaethau. Ni ddylai gweithgareddau addysgu fod yn fwy na 250 awr y flwyddyn ac ni ddylent fod yn fwy na 6 awr mewn unrhyw wythnos unigol yn ystod y flwyddyn. Mae hynny'n cynnwys unrhyw amser sy'n gysylltiedig â pharatoi a marcio.
18. Ni ellir mynd hebio'r terfynau a ddiffinnir ym mharagraff 17 oni ddiffinnir terfynau uwch trwy drefniant contractol rhwng yr ymchwilydd ôl-radd a'r Brifysgol ac/neu noddwr a lle cymerwyd yr ymrwymiad ychwanegol i ystyriaeth trwy wneud cais am gyfnod cofrestru ychwanegol.
19. Ni chaiff ymchwilwyr ôl-radd sy'n astudio yn y Deyrnas Unedig dan fisa mewnfudo fynd hebio'r oriau gweithio a nodir ar gyfer y math o fisa sydd ganddynt neu ar eu fisa.

Monitro ac adborth

20. Rhaid i drefnydd y modiwl neu'r gweithgaredd roi cefnogaeth ac adborth adeiladol i'r Cynorthwywyr Addysgu neu'r Arddangoswyr fel y gallant elwa o'r profiad a defnyddio'r hyn a ddysgwyd mewn gweithgareddau eraill yn y dyfodol. Gellir hwyluso hyn drwy gynnwys Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr yng nghynllun yr ysgol ar gyfer arsylwi cymheiriaid ac adolygu addysgu.
21. Mae'n rhaid i Gynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr fod yn rhan o brosesau'r ysgol ar gyfer adolygu addysgu a modiwlau gan gynnwys barn y myfyrwyr a addysgwyd.
22. Dylai Cynorthwywyr Addysgu ac Arddangoswyr sy'n bryderus am unrhyw agwedd ar y dyletswyddau addysgu a ddyrannwyd iddynt, yn y lle cyntaf, geisio trafod a datrys y rhain gyda'u goruchwyliwr. Gall Colegau ac ysgolion ddynodi rhywrai i weithredu fel mentoriaid i'r Cynorthwywyr Addysgu a'r Arddangoswyr. Gall y mentor fod yn un pwynt cyswllt academaidd y gall yr ymchwilydd ôl-radd godi unrhyw broblemau gydag ef a chael cyngor ganddo, ac sy'n gymwys i oruchwylio addysgu ôl-radd ac sydd mewn sefyllfa bosibl i roi geirada academaidd yn y dyfodol. Pan na ellir datrys y problemau sy'n codi, rhaid rhoi sylw i'r pryderon drwy'r weithdrefn briodol a gall ymchwilwyr ôl-radd gael eu cefnogi gan Undeb y Myfyrwyr neu'r undeb perthnasol ar y campws. Gellir cael cyngor am weithdrefnau gan Gyfarwyddwr yr Ysgol Ddoethurol.
23. Dylai goruchwyliwr sy'n bryderus am unrhyw agwedd ar y dyletswyddau addysgu a gyflawnir gan ymgeisydd ymchwil ôl-radd, yn y lle cyntaf, geisio trafod a datrys y pryderon hynny gyda'r ymchwilydd ôl-radd. Lle na ellir eu datrys, gellir rhoi sylw i'r pryderon o dan y weithdrefn briodol yn dibynnu ar y problemau penodol.

Atodiad 1 - Proffiliau Swydd

<https://www.bangor.ac.uk/humanresources/systems/JobDescriptions.php.cy>

A. Arddangoswr (wedi'i alinio â Graddfa 5 yng Ngraddfeydd Cyflog y Brifysgol).**Diben y swydd**

Mae Arddangoswyr yn gwneud gweithgareddau a oruchwylir yn agos gan staff academaidd ac mae a wnelo'r dyletswyddau a gweithgareddau a ddiffinnir gan ganllawiau neu brotocolau penodol.

Prif Ddyletswyddau a Chyfrifoldebau

- Cefnogi staff academaidd mewn sesiwn ymarferol / dosbarth labordy.
- Cyfrannu cyflwyniadau byr fel rhan o ddarlith a roddir gan staff academaidd.
- Cymryd rhan mewn seminarau/tiwtorialau dan arweiniad staff academaidd.
- Rhoi arweiniad i fyfyrwyr neu eraill ar y defnydd o offer ac/neu dechnegau arbenigol.
- Cwblhau project ymchwil dan oruchwyliaeth (y tu allan i gwmpas pwnc yr astudiaeth PhD) yn dilyn protocolau a gynhyrchir gan staff academaidd.
- Dyrannu marciau i waith ar sail atebion a baratowyd ymlaen llaw gan y staff academaidd.
- Gwneud tasg weinyddol yn yr ysgol lle diffinnir y dasg gan feini prawf/protocolau.

B. Cynorthwydd Addysgu (wedi'i alinio â Graddfa 6 yng Ngraddfeydd Cyflog y Brifysgol)**Diben y swydd**

Mae Cynorthwydd Addysgu'n gwneud gweithgareddau addysgu a ddiffinnir gan staff academaidd. Mae'r dyletswyddau'n gysylltiedig â gweithgareddau a ddiffinnir mewn termau eang ac mae'r ymchwilydd ôl-radd yn cael rhyddid i ddatblygu a pharatoi ei ddeunyddiau addysgu ei hun.

Prif Ddyletswyddau a Chyfrifoldebau

- Cynnal sesiwn ymarferol/dosbarth labordy gyda grŵp o fyfyrwyr heb gyfraniad uniongyrchol gan staff academaidd
- Arwain seminarau/tiwtorialau heb gyfraniad uniongyrchol gan staff academaidd.
- Cwblhau project ymchwil dan oruchwyliaeth (y tu allan i gwmpas pwnc yr astudiaeth PhD) lle mae'r amcanion wedi eu diffinio ond lle mae'n rhaid datblygu, profi a chymhwyso'r dulliau gweithio.
- Rhoi cyfarwyddyd i fyfyrwyr neu eraill ar y defnydd o offer ac/neu dechnegau arbenigol a helpu myfyrwyr i lunio cwestiynau ymchwil a chasglu/dadansoddi data.
- Cyflwyno cyfres o ddarlithoedd a baratowyd gan aelod o'r staff academaidd yn rhan o fodiwl neu gwrs byr a drefnwyd gan aelod o'r staff academaidd.
- Cyflwyno un ddarlith neu nifer fach o ddarlithoedd fel rhan o fodiwl neu gwrs byr.
- Cyflawni tasg weinyddol yn yr ysgol sy'n gysylltiedig a dysgu ac addysgu, lle mae amcanion y dasg wedi eu diffinio ond lle mae'n rhaid datblygu ffyrdd o gwblhau'r dasg. Dylai'r tasgau a wneir fod yn gymesur â'r raddfa.